

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.348/2018/9.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke

. Bajnok István előadó bíró

. Csőke Andrea bíró

A felperes:

Az I. rendű alperes:

A II. rendű alperes:

A III. rendű alperes:

Az I. és a III. rendű alperesek képviselője: Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda ügyintéző: Dr. Lendvai András ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I. rendű és III. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla, 10.Gf.40.608/2016/15. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma: Fővárosi Törvényszék, 27.G.44.365/2015/12. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és III. rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 86.100 (nyolcvanhatezer-egyszáz) Ft első- és másodfokú együttes perköltséget, és 82.700 (nyolcvankétezer-hétszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2008. május 28-án a felperes és II. rendű alperes mint adósok és zálogkötelezettek, valamint az I. rendű alperes jogelődje (a továbbiakban: I. rendű alperes) mint hitelező és zálogjogosult közjegyzői okiratba foglaltan önálló zálogjoggal biztosított deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek.
- [2] A kölcsönszerződés 4.10. pontja az alábbi rendelkezést tartalmazza:
„A Kölcsön és járulékaik mindenkori összegének megállapítása,

illetve a Kölcsön folyósításának időpontja és a szerződés alapján fennálló tartozás mindenkor összegének igazolása szempontjából a Bank üzleti könyvei és nyilvántartásai az irányadóak, az azokban foglaltakat kell mértékadónak és hitelesnek tekinteni. Ennek megfelelően a szerződő felek a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás mértékének megállapítása tekintetében alávetik magukat a Hitelező nyilvántartásai és üzleti könyvei tartalmának, azt magukra nézve kötelezőnek fogadják el."

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [3] A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés fent idézett rendelkezésének tisztességtelenségen alapuló semmisségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése, a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjára hivatkozással. A II. rendű alperest ennek tűrésére kérte kötelezni.
- [4] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, a II. rendű alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította a kölcsönszerződés 4.10. pontja - [2] pontban idézett - rendelkezésének semmisségét.
- [6] Határozatának indokolása szerint a támadott kikötés nem jogosítja fel egyik felet sem a szerződés valamely feltételének egyoldalú értelmezésére, és nem rendelkezik a bizonyítási teherről sem, ezért a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének a) és j) pontjai nem alkalmazhatók. Ugyanakkor a perbeli kikötés tartalma szerint megtiltja az adósnak, hogy a hitelező nyilvántartásainak tartalmát kétségbe vonja, az abban szereplő adatokkal szemben kifogást terjesszen elő, pert indítson, a vele szemben indított perben a hitelező által megadott adatokkal szemben bizonyítson. Az adós jogának ilyen korlátozása az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelen kikötés, ezért az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis, ezen túlmenően a perbeli kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába is ütközik.
- [7] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró ítélőtábla - miután 10. számú végzésével az III. rendű alperes neve mint jogutód III. r. alperesként történő perbelépését engedélyezte - ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét - eltérő indokolással - helybenhagyta.
- [8] A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a keresettel támadott szerződéses kikötés - az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a Korm. rendelet 1. § (1)

bekezdés b) pontja szerint tisztességtelen lenne. Érdemben azért értett egyet az elsőfokú bírósággal abban, hogy a támadott szerződéses kikötés semmis, mert álláspontja szerint ugyanakkor megállapítható volt a perbeli szerződéses feltétel tisztességtelensége a Korm. rendelet 1.§ (1) bekezdés j) pontja szerint, a bizonyítási teher megfordítása miatt.

- [9] Kifejtette, a közjegyzőkről szóló 1991. évi LXI. törvény (a továbbiakban: Közjegyzői tv.) 111. § (1) bekezdése, 136. § (1) bekezdés g) pontja, 112. § (1-3) bekezdése, és a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C. § (1-3) bekezdései alapján az I. rendű alperesnek lehetősége volt a támadott szerződéses feltétel nélkül is közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását kérni az általa nyilvántartott tartozás összegéről, a kölcsönszerződés felmondásáról a közjegyzői záradékoláshoz. A kikötés tisztességtelenségét az okozza, hogy a felperes a kölcsönszerződésből eredő tartozása mértéke tekintetében az I. r. alperes nyilvántartásán alapuló közjegyzői ténytanúsítvány elfogadására a szerződéskötéskor, vagyis még azt megelőzően vállalt kötelezettséget, hogy az I. rendű alperessel szemben tartozása keletkezett volna. A felperes előre elismerte, hogy a kölcsönszerződésből eredően a jövőben bármikor fennálló tartozása összege azonos az I. rendű alperes nyilvántartásai alapján kiállított közjegyzői ténytanúsítványban foglalt összeggel. Nyilatkozata joghatását tekintve a tartozáselismeréssel azonos megítélés alá esik, az abban foglalt „biankó tartozáselismerés” alapján a felperesnek kell bizonyítani, hogy nem áll fenn az I.r. alperessel szemben a közjegyzői ténytanúsítványban rögzített tartozása.
- [10] Rámutatott, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 164. § (1) bekezdése alapján a jogot érvényesítő félként a végrehajtást kérőre hárul annak a bizonyítása, hogy a végrehajtani kívánt követelése fennáll, megfordul azonban a bizonyítási teher, amennyiben az adós elismerésén alapul a záradékolt okirat, és az tartozáselismerést foglalt magában, ezért a támadott kikötés tisztességtelen a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján.
- [11] Emellett a másodfokú bíróság megítélése szerint a támadott szerződési feltétel az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján is tisztességtelennek minősül, mert a jóhiszeműség és tisztesség követelményét sérti, és a szerződő felek viszonyában a fogyasztó hátrányára egyensúlytalanságot okoz.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [12] Az I. rendű és III. alperes felülvizsgálati kérelmükben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték. Állították, a jogerős ítélet az rPtk. 209. § (1) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése, és a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjának téves értelmezésével és

alkalmazásával állapította meg a perbeli szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét.

- [13] Eljárási szabálysértésként jelölték meg, hogy az ítélet tábla a felperes fellebbezése hiányában nem vizsgálhatta és állapíthatta volna meg a kikötés tisztességtelenségét a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján, hiszen ezen okból az elsőfokú bíróság alaptalannak találta a keresetet.
- [14] Érdemben arra hivatkoztak, hogy nem állapítható meg a perbeli kikötés érvénytelensége, tisztességtelensége, a rendelkezés helyes értelmezése alapján az nem ütközik a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába, nem fordítja meg a bizonyítási terhet, és nem alkalmas arra, hogy a szerződő felek közötti egyensúlyt a fogyasztó hátrányára „felborítsa”.
- [15] A vitatott kikötés tisztességtelenségének megállapítása azért is jogszabálysértő, mert az nem tér el az irányadó jogszabályi rendelkezésektől, megfelel a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: rHpt.) 206.§-ának, és az rPtk. 207. § (4) bekezdésével összhangban azt nem lehet olyan módon kiterjesztően értelmezni, hogy a felperes a vitatás jogáról lemondott volna. A vitatott kikötés nem tartalmaz olyan kitételt, ami korlátozná vagy kizárná a fogyasztó vitatásra vonatkozó jogait, mert az irányadó jogszabályok alapján fennáll a hatékony jogorvoslat joga. Álláspontjuk alátámasztására többek között hivatkoztak a Vht. 23/C. §-ában, 41. §-ában és az rPp. 164. § (1) bekezdésében írtakra.
- [16] A felülvizsgálati ellenkérelem benyújtásakor még jogi képviselővel rendelkező felperes a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [17] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a hivatkozott indokok alapján az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.
- [18] Az ügy érdemére kiható eljárás szabálysértésnek az nem tekinthető, hogy a másodfokú bíróság a per tárgyát képező szerződéses rendelkezést az elsőfokú bíróság jogi álláspontjától részben eltérően a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján is megállapíthatónak találta. Erre a semmisségi okra ugyanis a felperes a keresetében, és a fellebbezési ellenkérelmében is kifejezetten hivatkozott, ezért ebben a kérdésben a másodfokú bíróság az rPp. 253. § (3) bekezdése alapján határozhatott, döntése nem terjedt túl a fellebbezési kérelmen és ellenkérelmen, az egyben megfelelt az rPtk. 234. § (1) bekezdésében, továbbá az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárási kérdésekről szóló 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4/b) pontjában foglaltaknak is. A Kúria azonban úgy ítélte, hogy ezen rendelkezés alapján sem tisztességtelen a perbeli kikötés.
- [19] A Kúria az EBH2018.G.1. számon közzétett gazdasági elvi

határozatában kifejtetteket változatlanul, minden részletében irányadónak tekinti. Az adott ügyben a perbelivel tartalmilag, a lényegét tekintve megegyező szerződéses rendelkezés tekintetében a Kúria akként foglalt állást, hogy az a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem fordítja meg. Rámutatott, az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg, és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Döntésének jogi indokolásában hangsúlyosan hivatkozott az rPtk. 242. §-ában, az rPp. 164. §-ában, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 206. §-ában, a Vht. szerződéskötés időpontjában hatályos 21. §-ában, 23/C. §-ában, a Közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésében és a Korm. rendelet 1. § (1) bek. i) és j) pontjaiban írtakra. Az itt kifejtett jogi álláspontot a BH2018.146. számon közzétett döntésében további érvekkel egészítette ki. Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a bizonyítási terhet nem fordította meg.

- [20] A Kúria az előző pontban már hivatkozott BH2018.146. számon közzétett határozatában arra is rámutatott, a perbelihez hasonló szerződéses rendelkezés joglemondásként sem értékelhető. Utalt arra is, amennyiben nem állapítható meg egyértelműen a kölcsönszerződés valamely rendelkezésének tartalma, a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni (rPtk.207.§ (2) bekezdés). A per tárgyává tett kikötésnek tehát emiatt sem tulajdonítható olyan tartalom, ami kihatna a felek bizonyítási lehetőségeire, kötelezettségeire, vagyis a kikötés nem fosztja meg a felperest a jogszabály alapján őt megillető vitatás, igényérvényesítés lehetőségétől sem.
- [21] A Kúria a hivatkozott a BH2018.146. számon közzétett határozatában azt is kifejtette, hogy a perbelihez hasonló tartalmú szerződéses rendelkezés a felperes jogi helyzetét nem érinti, azt nem teszi hátrányosabbá. A szerződéses kikötés tisztességtelensége megállapításának az rPtk. 209. § (1) bekezdésében írt feltétele erre figyelemmel nem valósult meg, mivel az I.r. alperes a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit nem határozta meg a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára.
- [22] Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet az rPtk. 209.§ (1) bekezdésének, illetve a Korm. rendelet 1.§ (1) bekezdés j) pontjának téves alkalmazásával állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés 4.10. pontjának rendelkezései tisztességtelenek.
- [23] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet megváltoztatva a keresetet elutasította.

Záró rész

- [24] Az eredményes felülvizsgálati kérelemre tekintettel az első-, másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban is pervesztes felperes az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján köteles az I. és III. rendű alperes - 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései alapján megállapított - ügyvédi munkadíjból és az általuk megfizetett 48.000 Ft fellebbezési és 70.000 Ft felülvizsgálati eljárási illetékből álló első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeik megfizetésére.
- [25] Az ítélet ellen a felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
- [26] A Kúria a döntését tárgyláson hozta meg.

Budapest, 2019. április 30.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István sk.
előadó bíró, Dr. Csőke Andrea sk. bíró